

УДК 271.222(497.11)-523.6-788:929

DOI: 10.46793/sabornost23.127I

Оригинални научни рад

Дарко Ивановић

Народна библиотека „Радоје Домановић”, Велика Плана

Монаштво моравско-ресавских манастира, II

(Женски општежитељни Миљков манастир и његови духовници)

Abstract: Поред обимне архивске грађе у Архиву Србије и Архиву Југославије, обавештења о прошлости Миљковог манастира, пружају нам Летопис манастира Миљковог, кондуит листе, Књига монаха и монахиња и, наравно, казивања монаха, монахиња и њихових рођака, литература и незаобилазна периодика, нарочито њене службене вести. Овај рад, углавном анализира поменути летопис, али и летописе парохијалних цркава и допуњује се бројним подацима из других историјских извора. Писан је хронолошко-тематском методом, тј. подељен је на два дела, на анализу летописа манастира Миљкова и Женски општежитељни манастир. Поглавља првог дела су сређена хронолошки, а у другом делу биографије монахиња, сређене азбучним редом монашких имена и синђела о. Нектарија. Треба рећи и да је ово наставак приказа монаштва моравско-ресавских манастира.

Key words: Миљков манастир, Летопис манастира Миљкова, кондуит листе, монаштво, Буковица, манастирске цркве, манастир Добреш, конаци, економија, гости.

1. Летопис манастира Миљкова

Летопис манастира Миљкова вођен је у две обимне свеске. Прва свеска је започета у „Протоколу циркулара и других важних решења духовне власти од 1842. до 1846. године”, који се односио на објављивање дотадашњих уредаба Архијерејског сабора. Овај протокол, објављен у Београду 5. априла 1856. године, вођен је по налогу Архиепископа београдског и митрополита српског Петра Јовановића (1833–1859), који је одмах приступио уређењу своје Митрополије. Први летописци су почели летописне белешке на празним листовима поменутог Протокола, после објављене Уредбе о ношењу литије из 1842. године. Друга свеска почиње биографијом игуманије Доротеје Бојковић, тј. од друге године основања Женског општежитељног манастира и завршава се са 2023. годином.

1.1. *Лейојисци*

Први летописац, игуман **Методије С. Миловановић** (раније поп Живо-та), привремени старшина Миљковог манастира од 1908. до 1911. године, најпре је писао о путописним белешкама Јоакима Вујића (*Пушешествије, I, 11*) о овом манастиру.

Г. Вујић: Манастир Миљков њри реци Морави... Манастир овај се некада звао Буковица.

Данас се зове Буковица њојок на северној сѣрани њланинској венца. Пошио на њом њојоку на више месѣа има извора лейе и бисѣре воде, сва је њрилика да је њу био манастир Буковица...

Овде је био друѣ манастир, један од оних седам које ѣ. Филарет¹ ѣтражи даље од Мораве, а ѡу је манастир коѣ су Турци као и осѣале крај Мораве њојалили, њојравио Миљко, чувени ѣрѣовац из Гложана, за време Кочине крајине.²

Станоје Мијатовић, који је истраживао о ресавском крају до почетка Првог светског рата и објавио књигу *Ресава*, у едицији „Насеља и порекло становништва” (1930), кратко је записао о Миљковом крају.

На 2–3 км јуѣозајадно од овоѣ села,³ њоред саме Мораве,⁴ је манастир Миљков, коѣ се некада звао Буковица. По ѣредању, њеѣа је њодиѣо Миљко, браѣ Томин, Јаковљев, Злајков, Туѣин и Раѣин, а њо друѣом ѣредању, Ђорђе Раѣулбеѣовић, војвода каравлашки.⁵

Треба рећи да је први назив Миљковог манастира **Буковица**, фитоним, што указује на ѣукову шуму, на нешто необично, јер је његов простор на малој надморској висини (106 м код манастира), а на околним ѣрдима су висине од 205 м до 263 м (Лиса 261 м и Буковачко ѣрдо 208 м).

Игуман Методије је непотпуно и нередовно водио летопис све до свог премештаја у манастир Суково (код Димитровграда, у Епархији нишкој; 1911).⁶ Дао је кратке податке о монасима, чак и о старешинама манастира. Неке од њих је само набројао.

Он је о првом старешини Миљковог манастира дао само две реченице. *Кѣиѣѣор — обновиѣељ овоѣ манастира Миљко живео је и умро у њему, а њосле њеѣове смрѣи дође Миљко из Лайова, удов свеѣѣеник, ѡу се њокалуђери и као Меленѣије калуђер у њему. И њо њему се манастир ѣрозове Миљков манастир.⁷*

¹ Филарет Петровић, игуман, старшина Миљковог манастира од 1873. до 1880. године.

² Летопис манастира Миљкова (ЛММ), почетак Летописа, без нумерације.

³ Мисли на Гложане.

⁴ Тада је Велика Морава текла поред самог манастира.

⁵ Мијатовић, 1930, стр. 199.

⁶ Шематизам за 1912. годину.

⁷ ЛММ, I,

Имајући у виду историјске чињенице, познато је да је поп Миљко Риштић пре рукоположења доспео у јасеничко село Мраморац, где се оженио Даром, Карађорђевоом сестром од стрица. Убрзо после венчања Миљко са Даром пресели се у Аџидеговац, где је служио као свештеник. Са женом није имао породе, те по њеној смрти (1800), као парох лаповски оде у Миљков манастир, где се закалуђери и доби монашко име Мелентије. Тамо није мировао, већ је радио на припремању устанка. Стално је био у вези са својим бившим шураком Карађорђем и повезао га са знаменитим људима из источне Србије. Овај угледни свештеник — монах умро је у периоду између 1815. и 1818. године.⁸

Летописац Методије набраја само три монаха, односно старешине манастира, јеромонахе и то Филимона (*Из доба књаза Милоша, родом из зворничке нахије, доцније иџуман манасџира Троноше*), Константина и Михаила.⁹ После краћег текста о игуману Пантелејмону, углавном је само набрајао касније старешине манастира, седморицу, све до краја своје управе, односно до одласка у Суково (1911).

После 15 година, тек 1926. године писање Летописа је наставио о. схиархимандрит Амвосије¹⁰, оснивач руско-српског општежителног Миљковог манастира, који је умро 17/30. маја 1933. године. Потом је писање продужио његов духовни наследник, јеромонах Лука, руком једног сабрата Србина.¹¹ После његов одласка у манастир Туман, почетком 1936. године прекинуто је писање. Нови прекид је трајао до 1952. године, до доласка мати Доротеје, која је наставила вођење Летописа. Потом је на иницијативу новопостављене игуманије Агелине Радисављевић, настављено је писање руком инокиње Доситеје (данас намесница Февронија) крајем 2007. године.¹² Од тада до данас она уредно води Летопис, без прекида, не изостављајући ниједан важан догађај у Миљковом манастиру. Писала је хронолошки и обимно.

1.2. Цркве

Манастир Миљково, посвећен Ваведуњу Пресвете Богородице, који припада групи моравско-ресавских манастира, налази се у атару села Гложане, око 11 км југозападно од Свилајнца. Вероватно је основан крајем XIV или почетком XV века. Турци су га неколико пута пљачкали, рушили и палили. Увек је обнављан изградњом нове цркве, углавном на темељима старе.

⁸ Ивановић, 1988, стр. 295.

⁹ ЛММ, I.

¹⁰ Ивановић, 2017, стр. 144–146.

¹¹ Исто, 1933. година.

¹² Исто, II, 15.

Летописац не пружа податке о обнови манастирске цркве у првој половини XIX века. О томе је записана само једна реченица: *Овај манастир је обновио 1856. године Гложанац, игуман хаџи Панџелејмон.*¹³ О завршетку обнове сведочи натпис на јужном зиду, испод звонаре: *1856, год владавином Књаза Александра Карађорђевића и Миџројолића Пејтра, јеромонах Панџелејмон сазигао и возвисио манастир, цинком њокрио њомоћу народа.*

Он је раније, још 6. априла 1848. године, као манасијски јеромонах, јавио да је нашао приложника, Коруна Катића из Црквенца, који жели покрити плехом куће манастира Миљкова.¹⁴ Ипак, обнова цркве је почела тек 1853. године, пошто тадашњи старешина, јеромонах Михаило није био активан по том питању. Треба рећи да је јеромонах Пантелејмон премештен из Манасије у Миљков манастир претходне године, а јеромонах Михаило упућен у Манасију.¹⁵ О хаџи Пани постоји запис у Споменици цркве и парохије гложанске: *Бр. 1. Пој Пана (хаџи Пана) обновио је Миљков манастир 1856. године. Раније је био њарох њложански, њоџом се замонашио и оџишао у овај манастир.*¹⁶

Слично је писао и Јован Веселић 1867. године: *Године 1853. заџочела се обнављаџи црква (Миљковог манастира), кад је садаџи игуман Панџелејмон њремешџен из манастира Манасије (1853). Године 1856. овај храм је свршен, шџо сведочи њаџиис с јужне сџране 1856. године.* Према његовом мишљењу, манастир је обновљен из џемеља наведене године.¹⁷ После хаџи Паниног савременика, Јосифа Веселића, о хаџи Пани је писао протојереј Душан Митошевић, аутор бројних књига о црквама и манастирима Епархије браничевске: *О вредном игуману хаџи Панџелејмону, иначе се зна да је био родом из Гложана, добар духовник, џуџовао у Свеџу Земљу и био на џробу Госџодњем, џе је носио назив хаџије... њоџиисује се као „хаџи Панџелејмон” и „Поклоник Госџодњеџ”.*¹⁸

Касније су биле мале манастирске поправке, као 1826. године када је џреџресен кров.¹⁹ Игуман Амвросије је готово сваке године организовао поправке и улепшавање цркве, тако да је већ после две године она оџрављена сџоља, џоново „џреџресен” кров..., зџгови окречени, звонара је украшена сликама светџих еванџелиста (од манастирског сабрата о. Луке), оџфарбан је кубеџ на цркви...²⁰ Године 1931. поново је поправљен

¹³ ЛММ, I.

¹⁴ Архив Србије (АС), Митрополија београдска (МБ), 321/1848.

¹⁵ Исто, 815/1852.

¹⁶ Споменица..., 1952, стр. 41.

¹⁷ Веселић Ј., Опис манастира..., Миљков манастир, 1867.

¹⁸ Митошевић, 1974, стр. 21.

¹⁹ ЛММ, I, 1926, стр. 1.

²⁰ Исто, стр. 3.

кров на цркви и украшен улаз у цркву. *Рђави циљани йаџос замењен је дрвеним йаџосом и йрошле йодине (1930) је украшена унутрашњоси цркве сџарим срџским живојисом из XV века.*²¹

Игуманија Доротеја (Бојковић) затекла је манастир у лошем стању. Летописац је, поред осталог, забележио: *Црква је била сџара, йокривена црејом са слабом кровном констџрукцијом. Под у њој био је од циљала. Иконосџас, фреске и сџоларија цркве су йројали...*²² Мада није записао, можемо претпоставити да је црква постепено поправљана, нарочито у време изградње новог конака (завршен 1964).

Летописац, сестра Февронија записала је 2019. године: *Ове йодине йочела је обнова цркве, фасаде, збој дујојодинићеј обрушавања обложена је каменом (каменим плочама).*²³ О томе постоји натпис на северној страни зида звоника.

У току Великог поста 1922. године епископ Игнатије служио је Свету Литургију и благословио почетак радова на новом храму посвећеном Св. Јовану Шангајском, *који је йу замонашен и наравно милошћу Божјом, љубављу и донацијама верној народа, а йрудом дивних немара* (Вукадин — главни мајстор, из Крагујевца; Вујица из Крагујевца, Мирослав из Властотинца, Марко из Гложана, Зоран из Крагујевца и други) *зида се храм дивни, йредивни.*²⁴

Другог августа 2023. године први пут је служена Света литургија у новој цркви у присуству многих гостију, међу њима бројних свештеника, монаха и монахиња из неколико манастира (Манасија, Туман, Златенац, Томић, Враћевшница итд.) и мноштва народа.²⁵

1.3. Манасџир Добреш

У Летопису постоје и подаци о манастиру Добреш, метоху Миљковог манастира. Издвојили смо три реченице.

*Радови у манасџирском мейоху Св. Николаја у Добрешу се йриводе крају. Повремено се служи Света литургија (2010) и Пренос мошџију Светој оца Николаја свечано је йрослављен у мейоху Добрешу са освећеној йрона за икону Пресвете Бојородице Јерусалимске (2011).*²⁶

Овај порушени и запустели храм обнављан је од 2023. године, после освећења темеља и изградње пута између ова два манастира, Миљковог и Добреша.

²¹ Исто, стр. 7.

²² ЛММ, II, стр. 1.

²³ Исто, 2019.

²⁴ Исто, 2022.

²⁵ Казивање намеснице Февроније.

²⁶ ЛММ, II, 2010. и 2011.

1.4. Манастирски коначи и остали објекти

Грађевински радови на изградњи или реновирању цркве готово увек су пратили подизање конака и других објеката у порти. Још у време игумана Мелентија, на вису изнад Миљковог манастира налазио се манастирски подрум.²⁷ У време старешинства архимандрита Амросија изграђено је неколико објеката: конак, трпезарија, нова пекара, купатило, пећ за зиму (1931–1932).²⁸

Игуманија Доротеја затекла је 1952. године *конак за стиановање склон њагу*. То је била кућа чатмара од слабог материјала, која је прокишњавала јер је отпао таван. Друга кућа до ње, поред цркве, састојала се од трпезарије и кухиње, подрума и две собе. На крају порте била је пекара, прилепљена уз оградни зид, тако да је вечито имала влагу и била скоро неискоришћена. Трећа кућа, исто од слабог материјала, служила је за келије монаха. Постојао је један дугачак кош са оборима и тремом. На крају овог коша била је једна стара штала за крупну стоку. Постојала је и једна шупа, преградни зид преко дворишта од камена и позади конака башта ограђена каменом. Ту су били летњиковац и пчелињак, а иза куће бунар са лепом хладном водом.²⁹

Настављен је детаљан опис. *Намештај је био скроман и састојао се од неколико њвоздених кревета... Посућа је било јако мало. Од столице била је једна крава и једно шеле, 8 назимади свиња, десетину ћурака и кокошака.*³⁰

Године 1960. мати Доротеја је са сестрама покренула акцију изградње новог конака, када су испекле три кречане креча и секле шуму за грађу.³¹ Наредне године, 26. априла, по одобрењу епископа Хризостома, почела је изградња темеља у који је узидана повеља с подацима о конаку и неимарима и свих присутних.

Главни неимар и извођач радова био је јеромонах Клименти са сабраћом — њомоћницима, монасима Герасимом, Николајем и Савом и искушеницима Радојком и Сјасојем. Духовник — игуман Васијан је својом руком наместио и осветио први камен. Конак је њочей са 28 м x 10,5 м са њриземљем и њрвим сѡрајом. Укујно је у њему било 24 одељења. На сѡрају су две собе ѡредвићене за архијереја, а у ѡриземљу кайела. Четѡри сесѡре су биле одрећене да ѡмажу мајсѡорима, монахиње Варвара, Марија, Михаила и Ефимија. И остале сесѡре су ѡакоће радиле и ѡмајале. Монахиње Хариѡина и Фоѡина су сѡремале храну за све раднике и монахиње. Помајали

²⁷ ЛММ, I, 1.

²⁸ Исто, II, 1931–1932.

²⁹ Исто, II, стр. 3.

³⁰ Исто.

³¹ Исто, стр. 8.

*су сељаци из Гложана, Црквенца и Бресја. Помаіао је и иїуман Васијан са брайтїивом из Покајнице. Конак је у овој іодини озидан до ірвої сїраїа.*³²

Конак је зидан и 1962. године. Потом и наредне године, када је завршена капела и изграђен кров. После малтерисања конака, монахиње су се уселиле у приземље. За манастирску славу, 4. децембра 1963. године дошао је епископ Хризостом и осветио капелу у новом конаку. После завршних радова, коначно је завршен конак.³³

Грађевински радови су извођени готово сваке године. Они су интензивирани од почетка друге деценије ХХІ века. Продавница је грађена током 2011. и 2012. године, тако да је освећена већ 2. фебруара.³⁴ После набавке грађе, у лето 2013. године почела је реконструкција конака.³⁵ Радови су настављени 2016. и 2017. године, реконструкцијом шталске зграде.³⁶ Наредне године обновљен је гостински конак и завршени су радови на фасади свих конака.³⁷

О грађевинским радовима на конацима и помоћним објектима Миљковог манастира први је писао прота Душан Д. Митошевић, углавном о објектима који су подигнути трудом игуманије Доротеје и њеног сестринства (камена ограда око цркве, нова улазна капија, бетонирана стаза низ порту, нови конак, кош, стаја за стоку итд.). Највећу пажњу је посветио манастирском конаку (димензија 28 м x 11 м, висина до крова 6 м; капела, кухиња, остава, трпезарија, салон, соба за архијереја, радионица, купатила и још 15 посебних соба). У конаку је спроведена инсталација електричног осветљења и уведена вода.³⁸

Књига о манастиру Миљкову, објављена 2018. године, пружа податке о његовим објектима од 1952. године, дакле, изграђених од претварања у женски општежитељни манастир. О томе је већ писано анализом Летописа и коришћењем литературе. Поред наведеног, треба рећи да је у новије време изграђени нови манастирски конак (спојен параклисом са старим) и конак за ходочаснике, затим уведено је централно грејање у оба конака и цркви. Стари намештај, врата и прозори замењени су новим. Урађена је термоизолација спољашњих зидова и нова фасада. Промењена је ограда око манастирског комплекса. Урађена је и нова манастирска капија, са металним натписом, најпре „МАНАСТИР МИЉКОВ”, а од 2004. године стоји „МАНАСТИР ВАВЕДЕЊЕ”.³⁹

³² Исто, стр. 9–10.

³³ Исто, стр. 11–12.

³⁴ Исто, 2011–2012.

³⁵ Исто, 2013.

³⁶ Исто, 2016.

³⁷ Исто, 2017.

³⁸ Митошевић, 1974, стр. 61–62.

³⁹ *Манасїир Миљково*, 2018, стр. 54–55.

1.5. Манастирска економија

У време доласка јеромонаха Амросија (игуман од 1927. године) са поторицом искушеника 17. фебруара 1926. године манастир је био у врло лошем стању. Затекли су само јеромонаха Теодосија (Валаамски). У каси су нашли само 29 динара.⁴⁰ У јуну исте године страдало је пола манастирског имања од поплаве, а наредне године и од суше. Споро је обнављана економија. Тада је братство успело да изгради само живинарник и набави воловска кола (1927).⁴¹ И трећа година била је тешка због суше. Једино је добро родио виноград. Манастирска башта је повећана два пута, а у јесен братство је засејало 3 хектара манастирске земље (1928).⁴² Летописац даље бележи да је у марту 1929. године посађен нови шљивар (105 садница мађарке, близу манастирског бунара). У јулу је братство косило и вршило своје жито добивши 1.700 кг, 400 кг јечма и 50 кг сочива. Имало је кромпир на пола хектара.⁴³

После пет година (1931) манастир је имао солидан сточни фонд: 2 кобиле, 5 крава (2 музаре), 2 телета, 21 овцу, 15 свиња, двоје кола (воловска и коњска), два вола и бројну живину. Набавили су шиваћу машину и столарску тезгу са алатом.⁴⁴

Успешну економију прекинула је велика поплава Велике Мораве 1932. године, када је пресекла манастирско имање тако да је најплоднији део постао острво између старог и новог корита. Даље летописац наставља: *Неки невошћени Лајовци покушали су да присвоје то острво силом. Дошло је до тога да је ујрава манастира морала тражити помоћ од надлежних власти и жандармеријска пайрола их је расперала са манастирског имања. Ујрава је целу сивар предала суду.*⁴⁵

Због потребе братства, 1932. године изграђена су два мала објекта, пекара и купатило.⁴⁶ *Као и раније за њекару, иако сада у новом дому и у две ћелије у старом дому, наситојаше о. Амвросије је изидао њећи за зиму, по руском начину. Овај њосао је научио 1917. године у Русији. Због рањених њруди у светском рату стално је њашио и њрекидао рад.*⁴⁷

⁴⁰ ЛММ, I,

⁴¹ Исто, 1927, стр. 2.

⁴² Исто.

⁴³ Исто, 1929, стр. 4.

⁴⁴ Исто, 1931, стр. 7.

⁴⁵ Исто, 1932, стр. 13.

⁴⁶ Исто.

⁴⁷ Исто, стр. 15.

Треба рећи да су сељаци околних села помагали монасима и монахињама у обрађивању земље. Игуманија Доротеја затекла је само максимум од 10 хектара са шумом и портом.⁴⁸

Манастир је имао чувени виноград засађен на начин положених лоза или на дивљаку калемљен. Мати Доротеја затекла је и бачву пуну вина, 1.000 кг кукуруза, 50 кг пшенице, 30 кг кромпира и неколико килограма масти и зејтина, дакле, врло мало.⁴⁹

Доласком инокиње Доситијеје (с. Февронија) и подршком игуманије и сестринства ошточела је орданска производња воћа и поврћа, што доводи до веће најора, али и здравије хране. Виноград, шљивари, башња, њиве, све без хемијских средстава и вештачкој ђубрива (2010). Милошћу Божјом и залагањем игуманије Анџелине, обновљен је манастирски њелињак, за сада са 9 друштва, довољно за потребе сестринства.⁵⁰

Године 2012. решено је питање скеле, која је била потопљена због надошле Мораве. Захваљујући добрим људима из гложанског ловачког друштва извучена је скела из воде и спремљена за поправку.⁵¹

Летописац, монахиња Февронија писала је о свему што се односи на живот у Миљковом манастиру. У њеном општем послушању највише се бавила пчеларством, повртарством, исхраном крава итд. Доста је писала о пчеларству, на пример 2013. године извађено је 230 кг меда из 20 кошница. Исте године су монахиње посадиле 140 стабала воћака, највише вишње и шљиве и неколико јабука.⁵² Најуспешнија година била је 2022, када је извађено око 450 кг меда и добро је родило жито, воће и поврће.⁵³

Може се рећи да Миљков манастир има све бољу и разноврснију пољопривреду, коју повремено угрожавају суше и највише поплаве, на пример, после Тројице 2023. године када је вода Велике Мораве уништила 7 хектара детелине, пшенице и кукуруза. Главни разлози за успешан рад су добро вођење послова, вредне монахиње које одговорно обављају своја послушања, одлично економисање и штедња у свему.

1.6. Госи

Миљков манастир је током два века често посећиван од стране архијереја, свештених и монашких лица и верника и то захваљујући духовности и љубазности монаштва, близини Свилајнца, добрим путевима и традицији манастира.

⁴⁸ ЛММ, II, 1952.

⁴⁹ Исто, стр. 4.

⁵⁰ Исто, 2010.

⁵¹ Исто, 2012.

⁵² Исто, 2013.

⁵³ Исто, 2022.

Летописци су углавном бележили посете архијереја, монашких и свештених лица и богомољаца, а највише их је било у време руско-српског општежитељног манастира (1926–1936).

1.6.1. Хронолошки преглед записаних икосеја

Године 1928. Манастир је посетио епископ браничевски Митрофан и задржао се три дана.⁵⁴ Исте године, у августу је дошао руски владика Теофан Курски и провео у њему 10 дана.⁵⁵

Од 15. јуна до 29. августа 1928. у манастиру је била чудотворна икона *Знаменија Божијеј Матери Курскаја*, велика руска светиња, која је у манастир привлачила мноштво народа, највише богомољаца, како Руса тако и Срба. Свако вече после вечерње братство је свечано служило пред образом Божје Матери акатист.⁵⁶ Ову икону је 1931. године поново донео епископ Теофан Курски и *достављао браћији велике духовне утеше и доводио ђобожан народ на ђоклоњење чак из даљине*.⁵⁷ Донета је и крајем јула наредне године, а враћена је у Русију после месец дана.⁵⁸

У септембру 1928. године манастир је посетио руски владика Сергије Црноморски и задржао се две недеље.⁵⁹

Исте године, лети, *било је сувише много бојомољаца у миру, који су већином боравили и ђо два–ђри дана. Редовно су ђосећивали манастирска бојослужења и многи су се исповедали и ђричешћивали*.⁶⁰

Двадесет седмог јуна 1930. године у манастир је стигао митрополит кијевски Антоније (председник Светог Синода Руске заграничне цркве) у пратњи епископа сант-франциског (Америка) г. Тихона, бившег професора Призренске богословије. Митрополит је провео пет дана у манастиру и замонашио је три брата у малу схиму (о. Антоније, о. Нифонт и о. Теофан), а у расу о. Лаврентија, о. Стефана и о. Рафаила.⁶¹

Митрополит Антоније је 1. јуна 1930. године свечано испраћен, а преосвећени г. Тихон остао је у манастиру још месец дана, те потом испраћен од братства на своју дужност у Америци.⁶²

⁵⁴ ЛММ, I, 1928, стр. 2.

⁵⁵ Исто.

⁵⁶ Исто, 1927–1928.

⁵⁷ Исто, 1931.

⁵⁸ Исто, 1932, стр. 15.

⁵⁹ Исто, 1928.

⁶⁰ Исто.

⁶¹ Исто, 1930.

⁶² Исто.

У октобру месецу 1930. године посетио је манастир на неколико дана епископ монреалски и канадски Јосаф.⁶³

Првог јануара 1931. године манастир је посетио епископ детроитски Теодосије (Америка), бивши настојатељ Трескавеца (код Прилепа), у Епархији Битољској. *У манастиру је провео неколико дана и својом високом њосејом духовно је ушешио брајсјиво.*⁶⁴

Четвртог фебруара исте године посетио је манастир архимандрит Ки-пријан, бивши начелник Руске духовне мисије у светом граду Јерусалиму, садашњи професор Битољске богословије,⁶⁵ који је примио монаштво у Миљковом манастиру 1920. године.

*Преко леџа и раније било је мнојо јосјију. Манасјир је својом усјавним бојослужењем јривлачио мношјиво бојомољаца, не само из ближе околине, нејо и из Беојрада, Књажевца, Смедерева, Крајујевца и друјих крајева. Неки од њих су сјановали у оближњем селу Гложану. У манастиру су долазили на бојослужење. Нарочитјо су били сјални њосејиоци њородични чланови руској инжењера Јулија Барјшошевића, Пејтар Лојухин са њородицом и друји.*⁶⁶

*У манастиру су долазили јреко леџа да у њему јрведу неко време и мноји архимандрији, од којих сјомињемо јок. ејискоја лондонској Николаја, ијуман Серафим (бивши јрофесор Скојљанске јмназије и секретар митројолијта Варнаве, а сада јавни јомајач у раду архимандрију Вијталију, оснивачу Руске јравославне мисије у Прикарјайској Русији, која је сада јод јуриздикцијом Срјске јравославне цркве),...*⁶⁷

Најомиљенији гост био је архимандрит Теодосије, лични секретар митрополита Антонија.⁶⁸

Анализом прве и друге свеске Летописа манастира Миљкова уочава се да су у време руско-српског братства, биле веома честе посете, нарочито значајних руских архијереја у избеглиштву. Долазили су и многи српски верници из разних крајева Србије, највише богomoљци и то у масовним вишедневним посетама. Ове посете показују велики углед овог заједничког братства. Летописци касније готово не помињу посете манастиру, осим надлежног епископа. То не значи да их није било. Народ је посећивао ову моравско-ресавску светињу, највише у време манастирских слава и игуманијиног имендана.

После кризе мушког монаштва у Миљковом манастиру, по одлуци Светог архијерејског синода СПЦ, ова наша светиња је претворена у женски

⁶³ Исто.

⁶⁴ Исто, 1931.

⁶⁵ Исто.

⁶⁶ Исто.

⁶⁷ Исто, стр. 10.

⁶⁸ Исто, стр. 11.

општежитељни манастир, а тај статус је задржала и данас. Примопредаја управе између смењеног старешине, игумана Никанора (Пујић) и новопостављене настојатељице, монахиње Доротеје (Бојковић) обављена је 30. октобра 1952. године.⁶⁹

2. Женски општежитељни манастир — сестринство

После прве две монахиње, Доротеје (Бојковић) и Амросије (Стефановић), најпре су замонашене прве искушенице. Потом су долазиле сестре из других манастира Епархије браничевске, па и из других епархија Српске православне цркве. Због непотпуних података о појединим сестрама, у раду смо их поређали по азбучном реду њихових монашких имена.

Амвросија (Јасна Стефановић, малосхимница), прва замонашена монахиња у Миљковом манастиру, рођена је у Биљановцу код Сурдулице 25. маја 1916. године.⁷⁰ Она је као искушеница Јасна пострижена у малу схиму од стране епископа браничевског Хризостома, у време његове посете и освећења споменика архимандрита Амросија, оснивача општежитељства у српским манастирима (16. јун 1953). Добила је име Амвросија, *из љубави њрема Амросију*.⁷¹ Све време је боравила у Миљковом манастиру, све до своје смрти 24. марта 1970. године.⁷² Сахрањена је на манастирском гробљу и подигнут јој је споменик, као готово свим монахињама.

Ана (Богдана Милошевић). Рођена је 1895. године у Гложану, код Миљковог манастира.⁷³ Замонашена је у расу и камилавку 22. септембра 1984. године у овом манастиру од стране епископа далматинског Николаја.⁷⁴ Обављала је црквену службу и у дужности је имала опште послушање, све до своје смрти 22. фебруара 1987. године. Сахрањена је на манастирском гробљу Миљковог манастира.⁷⁵

Анастасија (Славка Костадиновић). Рођена је у Крњеву 16. маја 1906. године, у догостољачкој породици.⁷⁶ Замонашена је у својим каснијим годинама, као удова и искушеница, у Миљковом манастиру 3. децембра 1967. године, од стране схи-игумана Васијана Мишића.⁷⁷ Касније, 17. фебруара 1981. године замонашена је у велику схиму од игумана Тадеја Штрбуловића.

⁶⁹ ЛММ, II, 1.

⁷⁰ *Књија монаха и монахиња*, 317.

⁷¹ ЛММ, I, 1952. и II, стр. 6.

⁷² *Књија монаха и монахиња*, 317.

⁷³ Исто, 409.

⁷⁴ *Гласник СПЦ*, 2/1985, стр. 31.

⁷⁵ Исто, 1/1988, 8.

⁷⁶ *Књија монаха и монахиња*, 400.

⁷⁷ *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 3.

Све време је служила у Миљковом манастиру. Упокојила се 20. новембра 1981. године у истом манастиру и сахрањена је на монашком гробљу.⁷⁸

Анастасија (Милева Симеоновић, схи-игуманија). Рођена је 2. августа 1943. године у Церемошњи, код Петровца на Млави. После завршене основне школе (1954) ступила је у оближњи манастир Витовницу, у својој 14. години. Потом је прешла у Манасију, где је замонашена у расу 13. јуна 1964. године од епископа браничевског Хризостома.⁷⁹ Постриг у малу схиму примила је у истом манастиру 2. октобра 1983. године од владике браничевског Саве Андрића.⁸⁰ Пошто се разболела схи-игуманија Параскева Јовановић, мати Анастасија је постављена за старешину, настојатељицу Манасије 1995. године. Истовремено је обављала и послове благајника. Разрешена је ових дужности пред пут у Аустралију, 22. децембра 2000. године. Прешла је у Епархију аустралијско-новозеландску 2001. године, у скит Рождества Пресвете Богородице, код Аделаида.⁸¹

Након повратка у Епархију браничевску, заједно са о. Нектаријем (Николић), од 2009. године, служи у Миљковом манастиру, а од 2016. она је старешина истог. Исте године је произведена у чин игуманије од стране епископа браничевског Игнатија. Замонашена је у велику схиму 2022. године у свом манастиру од архимандрита Доситеја, из манастира Гргетег, по личној жељи на дан храмовне славе Миљковог манастира, Св. Максима Исповедника, тј. истоимене капеле. Приведена са својом духовно млађом сестром, монахињом Февронијом.⁸²

Мати Анастасија је појац веома лепог гласа (први сопран у манасијском хору) и добар познавалац типика. Обављала је више послушања на економији, а била је и међу првим возачима — монахињама (возила аутомобил и трактор).⁸³ Много је путовала и обилазила манастире и цркве, не само по Србији, него и у Јерусалиму, Грчкој, Румунији, Русији, Украјини, Аустралији итд.

*Доласком синђела Нектарија и игуманије Анастасије (23. јун 2009), бојослужења су њосћала учесћалија и духовни живој у манасијиу је знајно узнајредио.*⁸⁴ Залагањем мати Анастасије, оца Нектарија, сестринства, неимара и многобројних спонзора, изграђена је велика нова црква, посвећена Св. Јовану Шангајском. Служба и рад на изградњи добро су

⁷⁸ *Књија монаха и монахиња*, 400.

⁷⁹ Казивање схи-игуманије Анастасије; *Књија монаха и монахиња*, 146; *Гласник СПЦ*, 3–4/1965, стр. 118.

⁸⁰ *Гласник СПЦ*, 1/1984, стр. 6.

⁸¹ Казивање мати Анастасије; *Гласник СПЦ*, 7/2001.

⁸² *Летопис ЛММ*, II, 2022.

⁸³ Јовановић, 2019, стр. 164.

⁸⁴ *ЛММ*, II, 2009.

организовани, иако су монахиње оптерећене бригом о старим монахињама и помоћи градитељима нове светиње у црквеној порти.

Поред духовника о. Нектарија садашње сестринство чине игуманија Анастасија и 7 монахиња (Февронија — намесница, Марина, Магдалина, Фотина, Јустина, Марија и Михаила). У цркви својим радом помажу професорка Зорица и њена ћерка Александра, Ивана Колаковић и Сузана Радојковић).

Треба рећи и да је 2. августа 2023. године први пут служена Света литургија у новој цркви, у присуству многобројних гостију, пре свих монахиња из неколико манастира (Манасија, Туман, Златенац, Томић, Радошин, Враћевшница итд.).

Ангелина (Миланка Радисављевић, схи-игуманија). Монахиња Ангелина је рођена 19. маја 1928. године у селу Букуровац, код Крагујевца. Завршила је основну школу у родном селу и први разред гимназије у Крагујевцу. Ступа у манастир Часног Крста у Земуну 1951. године. После три године са сестринством прелази у Манасију, где је замонашена у малу схиму 22. августа од епископа Хризостома.⁸⁵ Одлуком истог епископа од 22. децембра 2000. године постављена је за настојатељицу.⁸⁶ Тамо је и рукоположена у чин игуманије на Крстовдан, 27. септембра 2001. године од стране епископа браничевског Игнатија.⁸⁷ Поред старешинске службе (настојатељица, игуманија), она је имала послушање економа, пчелара и возача аутомобила и трактора. Она и монахиња Анастасија биле су прве монахиње возачи, а и међу првима су положиле возачки испит у Деспотовцу.⁸⁸

Након полувековне службе (55 година) у Манасији, мати Ангелина је по потреби постављена за настојатељицу, игуманију Миљковог манастира (15. август 2008).⁸⁹ Тамо је њена служба награђена великом схимом већ после три године, благословом епископа Игнатија, а руком архимандрита Доситеја, на дан Св. апостола Јакова (први епископ јерусалимски; 5. новембар 2012).⁹⁰

Поред бројних заслуга, треба издвојити њено успешно залагање да у Миљков манастир стигне делић моштију Св. Јована Шангајског (3. јул 2009), нове светиње и новог чувара ове обитељи.⁹¹ Велики Ангелски образ примила је 2012. године.⁹²

⁸⁵ *Књија монаха и монахиња*, 139.

⁸⁶ *Гласник СПЦ*, 7/2001, стр. 154.

⁸⁷ *Исто*, 12/2002, 283.

⁸⁸ Јовановић, 2019, стр. 164.

⁸⁹ *Књија монаха и монахиња*, 139; ЛММ, II, 2008.

⁹⁰ ЛММ, II, 2012.

⁹¹ *Исто*, 2009.

⁹² *Исто*, 2012.

Схи-игуманија Ангелина је три године одолевала тешкој болести. Ипак, после операције упокојила се 2017. године. Сахрањена је на монашком гробљу.⁹³

Варвара (Љубица Јоксимовић, малосхимница). Монахиња Варвара је рођена 19. октобра 1937. године у Дворишту, код Голупца.⁹⁴ Њу је лично довео отац у Миљков манастир 1. маја 1955. године. Замонашена је у малу схиму у истом манастиру 18. октобра 1959. године од епископа браничевског Хризостома.⁹⁵ Све време је боравила у овом моравско-ресавском манастиру. После смрти мати Доротеје, 25. децембра 2007. године, постављена је за привремену настојатељицу. Међутим, због тешког здравственог стања ослобођена је ове дужности већ 31. марта 2008. године.⁹⁶ Упокојила се 2018. године и сахрањена на монашком гробљу.⁹⁷

Гаврила (Вера Милићевић). Монахиња Гаврила је рођена 1963. године у Свилајнцу, а родом је из Грабовца. Замонашена је у расу и камилавку у фебруару 2017. године од стране духовника Нектарија. Била је монахиња у Миљковом манастиру, Копорину (2010–2017. искушеница), а данас, од 2022. у Радошину.⁹⁸

Гаврила (Ружица Аранђеловић). Монахиња Гаврила је рођена 29. октобра 1940. године у Гложану. Завршила је пет разреда основне школе у свом селу (1958).⁹⁹ Као искушеница Тумана пострижена је у чин расе и камилавке 25. јула 1971. године и добила монашко име Гаврила.¹⁰⁰ Одлуком епископа браничевског Игнатија, премештена је из Манасије у манастир Миљково (2008), где је служила до своје смрти (2009).¹⁰¹

Дарија (Даринка Радојковић). Монахиња Дарија је рођена 30. октобра 1898. године у Великој Плани, у породици Радисава Врбановића. Она је замонашена у малу схиму Миљковом манастиру после смрти супруга Душана Радојковића и добила монашко име Дарија (1965). Тамо је отишла код ћерке Милице, односно код монахиње Параскеве.¹⁰² Умрла је 1. јануара 1974. године и сахрањена на монашком гробљу.

⁹³ Исто, 2017.

⁹⁴ *Књија монаха и монахиња*, 323.

⁹⁵ ЛММ, II, стр. 6–7.

⁹⁶ Исто, стр. 14.

⁹⁷ Надгробни споменик монахиње Варваре.

⁹⁸ Казивање монахиње Гавриле; ЛММ, 2017.

⁹⁹ *Књија монаха и монахиња*, 264.

¹⁰⁰ *Гласник СПЦ*, 1/1972, стр. 7.

¹⁰¹ Надгробни споменик на монашком гробљу.

¹⁰² Казивање њеног рођака Радоја Радојковића из Велике Плана; *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 3.

Доротеја (Миланка Бојковић, схи-игуманија), ћерка свештеника Видоја Бојковића, рођена је 15. јануара 1923. године у Великом Орашју. Била је у родитељској кући све до 1942. године и за то време је завршила основну школу, Женску домаћичку школу и Нижу пољопривредну школу у својој тадашњој варошици. Уз пристанак родитеља и по савету игумана Васијана Мишића, тадашњег сабрата манастира Жиче, одлучила је да живот настави у монаштву (1942). Прво је отишла у овчарске манастире, најпре у Јовање, потом у Сретење, где је живела као искушеница. Након годину дана замонашена је у Сретењу 1950. године.¹⁰³ У Миљков манастир је дошла из Епархије жичке 30. октобра 1952. године, као постављена прва настојатељица. За време њене управе изграђена су три конака и економске зграде у истом манастиру, један конак у Златенцу и обновљена је црква у Добршеву.¹⁰⁴ Може се рећи да је она са својим сестрама унапредила манастир у духовном и економском смислу.

Њена успешна служба је призната и награђена од стране архијереја Хризостома и Игнатија. Прво је произведена у чин игуманије (1963),¹⁰⁵ потом је удостојена чина великосхимнице на дан Светог Максима Исповедника на Светој литургији у капели манастира Миљкова (3. фебруар 2005).¹⁰⁶ Остала је настојатељица у истом манастиру све до упокојења 25. новембра 2007. године, после 55 година пастирског управљања сестринством.¹⁰⁷ Сахрањена је на манастирском гробљу.

Евгенија (Јелена Јаковљевић), рођена у босанској Јабланици 17. јануара 1961. године, завршила је основну школу у Пиперима (1971). Замонашена је у расу и камилавку у Миљковом манастиру 21. септембра 1984. године од стране епископа далматинског Николаја. Обављала је дужност опште послушање и црквену службу.¹⁰⁸ Отишла је у мирски живот.¹⁰⁹

Евдокија (Обренија Бојковић), ћерка Станоја Машића, супруга свештеника о. Видоја), рођена је 1897. у Великом Орашју. После споразумног развода, замонашена је у малу схиму у Миљковом манастиру 15. августа 1979. године од јеромонаха Герасима Животића из Покајнице. Дошла је код своје ћерке, игуманије Доротеје. Умрла је у истом манастиру после две године.¹¹⁰

¹⁰³ ЛММ, II, 1.

¹⁰⁴ Записано казивање мати Доротеје.

¹⁰⁵ *Гласник СПЦ*, 2/1964, стр. 42.

¹⁰⁶ ЛММ, II, 15.

¹⁰⁷ Исто.

¹⁰⁸ *Књига монаха и монахиња*, 408.

¹⁰⁹ Думић, Ђокић, 2006, стр. 94.

¹¹⁰ Казивање мати Доротеје; *Књига монаха и монахиња*, 405; *Гласник СПЦ* 1/1980, стр. 6.

Треба рећи и да је о. **Видоје Бојковић** (1898–1983) после свештеничке службе у суседном Црквенцу (од марта 1966), по његовој молби разрешен дужности 1. марта 1979. године. И он је дошао код своје ћерке, игуманије Доротеје. Умро је после непуне четири године, 4. јануара, као пензионер у манастиру Миљкову. Сахрањен је после два дана у црквеној порти, поред источног зида цркве.¹¹¹

Евпраксија (у раси Зиновија, Љубица Гајић). Монахиња Евпраксија је рођена 15. јула 1932. године у селу Ратковић, код Рековца. Завршила је основну школу у родном селу (1943).¹¹² Замонашена је у расу 15. јула 1957. године у Каленићу од стране епископа шумадијског Валеријана,¹¹³ а у малу схиму 3. децембра 1967. у Миљковом манастиру од игумана Василија Мишића и тада је добила друго монашко име, Евпраксија.¹¹⁴ Боравила је у два манастира, Каленићу и Миљковом. После пет година боравка у овом моравско-ресавском манастиру,¹¹⁵ прешла је у Епархију тимочку (1972).¹¹⁶

Ираида (Војислава Лазаревић), рођена 3. августа 1933. године у Бобову код Свилајнца, завршила је основну школу у оближњој Луковици (1942). Замонашена је у расу и камилавку 3. децембра 1961. године у Миљковом манастиру од игумана Васијана Мишића,¹¹⁷ потом у малу схиму на дан манастирске славе у истом манастиру, 4. децембра 1962. године на Светој Архијерејској литургији од епископа Хризостома.¹¹⁸ Касније, 1977. године премештена је у сестринство манастира Рукумије.¹¹⁹

Ирина (Даринка Јоксимовић), рођена у Кривачи код манастира Туман 1. августа 1940. године.¹²⁰ Замонашена је у расу у манастиру Миљково 4. децембра 1967. године од схи-игумана Василија Мишића.¹²¹ Остала је у овом манастиру све до своје смрти 2008. године. Сахрањена је на манастирском гробљу.

Исидора (Гајић, 1927–2007), родом из Великог Орашја, расофорна монахиња манастира Миљкова, страдала је несрећним случајем. Сахрањена је на монашком гробљу.

¹¹¹ Персонална досијеа, Видоје Бојковић, бр. 139.

¹¹² *Књија монаха и монахиња*, 328.

¹¹³ Исто.

¹¹⁴ *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 3.

¹¹⁵ *Књија монаха и монахиња*, 328.

¹¹⁶ Исто, 2/1973, 29.

¹¹⁷ *Књија монаха и монахиња*, 325.

¹¹⁸ Исто.

¹¹⁹ *Гласник СПЦ*, 2/1978, стр. 29.

¹²⁰ *Књија монаха и монахиња*, 403.

¹²¹ *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 3.

Јефимија (Ефимија, Цвија Јовић). Мати Јефимија је рођена 24. априла 1934. године у Ђосанском Тобуту. Ступила је у Миљков манастир 19. децембра 1954. године.¹²² Замонашена је у малу схиму 18. октобра 1959. године у истом манастиру од епископа браничевског Хризостома.¹²³ Као монахиња овог моравског манастира, она је послата у Покајницу на испомоћ (куварица).¹²⁴ Потом је 2. јула 1977. године упућена у сестринство манастира Темске, затим у Златенац, где је обновила манастир.¹²⁵

Мати Јефимија се по својој молби и молби о. Јована Голубовића, 30. јануара 1979. године доселила у Златенац. Народ их је весело дочекао и пружио помоћ у храни. „Водовод” из Крагујевца допустио је повезивање манастира за свој трансформатор и тако омогућио неопходну струју у фази зидарских радова. У помоћ су притекли и гложанска црквена општина, јагодинско предузеће „Кадлови”, Регионални завод за заштиту споменика културе и други.¹²⁶

Надлежни епископ Хризостом наградио је вредну монахињу Јефимију, прву настојатељицу манастира Златенца, чином игуманије са крстом 14. јула 1981. године.¹²⁷

Манастир Златенац је коначно проглашен за самосталан општежитељни манастир 1980. године.¹²⁸ Мати-игуманија Јефимија упокојила се 2. фебруара 2022. године и сахрањена је после два дана у црквеној порти.¹²⁹

Јелисавета (у раси Јефросима, Живка Влајић). Она је рођена 1898. године у Свилајнцу.¹³⁰ Замонашена је у расу у Витовници 17. августа 1962. године од синђела Симона Миличића,¹³¹ а у малу схиму у истом манастиру 6. марта 1966. године. Премештена је у Миљков манастир 2. децембра 1968. године, где се упокојила 30. маја 1970. године.¹³² Сахрањена је на манастирском гробљу.

Јустина (Драгана Живковић). Монахиња Јустина, родом из Ћићевца, рођена је 1972. године у Ћуприји. Завршила је основну школу и гимназију у Прокупљу, потом енглески језик на Филолошком факултету. Радила је као професорка у истој, њеној основној школи десет година (1995–2005). Као

¹²² ЛММ, II, стр. 6 и 8.

¹²³ *Књија монаха и монахиња*, 322.

¹²⁴ *Гласник СПЦ*, 2/1979, 28; Исто, 1/1979, 7, Ивановић, 2021, стр. 94.

¹²⁵ Ивановић, 2022, стр. 106, 108; казивање настојатељице Јустине.

¹²⁶ Митошевић, 1985а, стр. 36–37.

¹²⁷ *Књија монаха и монахиња*, 322.

¹²⁸ Митошевић, 1985а, стр. 44.

¹²⁹ Споменица парохије црквеначке, 2012.

¹³⁰ *Књија монаха и монахиња*, 178.

¹³¹ *Гласник СПЦ*, 4/1963, стр. 141.

¹³² *Књија монаха и монахиња*, 178.

девојка редовно је ишла у цркву на Св. литургију. У школи су је одбијали уџбеници који су и данас без икакве духовности, осим, наравно, наставна средства за верску наставу. После четворогодишњег искушеништва у Липовцу (манастир код Алексинца, испод озренског Лесковика) замонашена је у расу у фебруару 2009. године у истом манастиру од епископа нишког (касније патријарх). Неколико месеци, од марта до октобра 2021. године служила је у Јашуњи, манастиру Свети Јован код Лесковца. По благослову владике Арсенија, преместила се у манастир Миљково, у коме поред послушања у кухињи, млекари, трпезарији и продавници, редовно пева и чита при богослужењу.¹³³

Катарина (Мирослава Станковић). Монахиња Катарина је рођена 1. маја 1931. године у Београду (Врачар). Завршила је Вишу економску школу у Београду. Удајом је прешла у Деспотовац, где је радила као комерцијалиста и благајник у руднику „Рембас” – Ресавица. После супругове смрти отишла је у Манасију (1999), где је започела искушеништво. Замонашена је у расу на Теодорову суботу 2009. године од стране владике браничевског Игнатија. Служила је у Манасији као кустос у цркви. Исте године је прешла у манастир Миљково. Замонашена је у малу схиму 2010. године од истог владике.¹³⁴ Упокојила се 18. јануара 2023. године, после 34 године монашког живота и сахрањена је као и остале монахиње на манастирском гробљу. Поред многобројних добрих особина, многи је памте и по лепом читању, нарочито *Свјайи Боже*.¹³⁵

Лидија (Госпава Јовић). Сестра Лидија је рођена у босанском селу Прибој 17. марта 1947. године, где је завршила тадашњу четворогодишњу основну школу. Замонашена је у расу 1. децембра 1974. у манастиру Миљково од епископа браничевског Хризостома. У манастиру је поред црквене службе обављала дужност опште послушање. Напустила је манастир 1985. године.¹³⁶

Лукија (Спасенија Пауновић). Монахиња Лукија је рођена 1914. године у Салаковцу, код Пожаревца.¹³⁷ Према Књизи монаха и монахиња, монахиња Лукија је замонашена у малу схиму у манастиру Јанковац, код Охрида, 22. октобра 1937. године од епископа охридско-битољског Николаја. Даље, по истом званичном документу, она је боравила после манастира Јанковац и у Велући, Драчи, Нимнику, Сестрољину, Рукумији, Витовници (од 5. децембра 1959), Миљкову и Туману.¹³⁸ Међутим, прота Душан Д. Митовшевић, вероватно недовољно обавештен, написао је: *Као љубожна сеоска девојка, у родитељском дому и у свом селу, ујознала се са бојомољачким*

¹³³ Казивање сестре Јустине; ЛММ, II, 2021.

¹³⁴ Казивање сестре Катарине; *Књига монаха и монахиња*, 294.

¹³⁵ Казивање сестринства манастира Миљкова.

¹³⁶ *Књига монаха и монахиња*, 404.

¹³⁷ *Књига монаха и монахиња*, 416.

¹³⁸ Исто.

*йокрејџом, сва се йредала Боју, йосџу и молийви и ойишла у манастир Нимник и замонашила се.*¹³⁹ Даље је писао да је она била настојатељица у истом манастиру 1952. и 1953. године.¹⁴⁰ Потом је боравила, веома кратко, у Сестрољину, Рукумији, Витовници и манастиру Миљкову (1962).¹⁴¹ По поновној молби, исте године преместила се у Туман као намесница. Потом је после одласка Фотине Тирнанић у манастир Миљково, 1972. године постављена за привремену настојатељицу.¹⁴² Под њеном управом у Туману су обновљени манастирска црква и капела и довршена два конака. Исте године је награђена чином игуманије.¹⁴³ Упокојила се у истом манастиру 23. новембра 1986. године и после два дана је сахрањена на монашком гробљу.¹⁴⁴

Магдалина (Драгица Симеоновић, сестра игуманије Анастасије). Монахиња Магдалина је рођена у Церемошњи, код млавског Петровца, 22. јула 1936. године. Основну школу је похађала у свом селу, а завршила је у Кучеву. Била је искушеница од 2017. године. Замонашена је у расу 8. марта 2021. године у Миљковом манастиру од духовника, синђела Нектарија. Данас је њено послушање рад у кухињи и дворишту.¹⁴⁵

Марија (Јулијана Жојић, малосхимница). Она је рођена 10. октобра 1938. године у Савову, код Студенице. Основну школу је завршила у родном селу. Била је искушеница у Миљковом манастиру од 1957. године. Замонашена је 1961. године, одмах у малу схиму од о. Василија Мишића. Привела је игуманија, мати Доротеја.¹⁴⁶

Према казивању с. Марије, раније послушање било је опште. На недељу дана ишла је *чрега*, тј. монахиње су се *чрегале* редом по послушању, односно мењале су се радом, у кухињи, штали, башти, на њиви итд. Помагали су им сељци, највише Гложанци, Црквенчани и Свилајнчани.

Сестра Марија повремено је одлазила на испомоћ у кухињи и певању у Покајници и Рукумији, више пута по недељу дана, углавном у време старешинства мати Доротеје.¹⁴⁷

Марија (Даринка Тирнанић, малосхимница). Монахиња Марија је рођена 12. августа 1896. године у Крњеву. Замонашена је 6. јула 1975. године

¹³⁹ Митошевић, 1985б, стр. 47.

¹⁴⁰ Исто, 2014, стр. 173.

¹⁴¹ *Гласник СПЦ*, 4/1963, стр. 141.

¹⁴² Исто, 2/1973, стр. 29.

¹⁴³ Исто, 1/1977, стр. 5.

¹⁴⁴ *Књија монаха и монахиња*, 416.

¹⁴⁵ Казивање монахиње Магдалине, ЛММ, 2021.

¹⁴⁶ Казивање монахиње Марије; ЛММ, II, стр. 6; *Књија монаха и монахиња*, 374.

¹⁴⁷ *Гласник СПЦ*, 9/1993, стр. 172.

у Покајници од игумана Васијана Мишића. Отишла је код ћерке Фотине (Живка Тирнанић) у Миљков манастир, где је умрла 1983. године.¹⁴⁸

Марина (Зорка Пауновић, Лацковић; расофорка), рођена је 6. априла 1944. године у Нересници, код Кучева. После удаје прешла је у Реку Буковску. Она је у Миљков манастир дошла 2019. године. Као искушеница, замонашена је у расу после две године од стране синђела Нектарија, по благослову владике Нектарија.¹⁴⁹

Матрона (Живанка Николић, малосхимница, игуманија). Монахиња Матрона је рођена 19. октобра 1913. године у Браничеву, код Великог Градишта. Основну школу је завршила у свом селу. Замонашена је у малу схиму 3. децембра 1962. године у Миљковом манастиру од игумана Васијана Мишића, после годину дана искушеништва¹⁵⁰ Премештена је по молби у манастир Туман 18. септембра 1972. године. После смрти игуманије Лукије (1985), тамо је 25. новембра 1986. године постављена за настојатељицу. Одмах је почела да скупља прилоге од верника за фрескописање цркве. По завршетку осликавања цркве, приступило се постављању нове фасаде и покривању бакарним лимом. Приликом освећења цркве она је унапређена чином игуманије (1992).¹⁵¹ Због старости и болести, одрекла се старешинства у манастиру (1997). Њен животни пут је завршен у истом манастиру 20. августа 2001. године.¹⁵² Сахрањена је на туманском манастирском гробљу.

Матрона (Смиљана Ђурић), монахиња Миљковог манастира, рођена је 4. фебруара 1944. године у Београду. Замонашена је у малу схиму дан пред манастирску славу Ваведење Пресвете Богородице, 3. децембра 2010. године *на бденију руком њреосвећеној Иїнаїија... у њрисусїву мношїва народа и монаха*.¹⁵³ У манастиру обављала је послове трговца и благајника. Након тешког боловања и тромесечне коме, упокојила се већ 2012. године.¹⁵⁴ Сахрањена је на манастирском гробљу Миљковог манастира.

Михаила (Борка Враголић). Монахиња Михаила је рођена 15. фебруара 1934. године у Чокешини, код Лознице.¹⁵⁵ Припадала је првом сестринству тадашње настојатељице Доротеје. То је забележено у Летопису манастира Миљкова: *Друїої авїусїа 1953. їодине у манастир је дошла искушеница Борка Враїолић,... 18. окїїобра 1959. їодине замонашена је искушеница*

¹⁴⁸ *Књиїа монаха и монахиња*, 429.

¹⁴⁹ Казивање монахиње Марине.

¹⁵⁰ *Књиїа монаха и монахиња*, 326.

¹⁵¹ *Гласник СПЦ*, 9/1993, стр. 172.

¹⁵² *Књиїа монаха и монахиња*, 326; *Гласник СПЦ*, 12/2002, стр. 285.

¹⁵³ ЛММ, II, 2010.

¹⁵⁴ Исто, 2012.

¹⁵⁵ *Књиїа монаха и монахиња*, 320.

*Борка и добила име Михаила и са још три искушенице — од владике Хризостіома.*¹⁵⁶ Замонашена је у малу схиму од истог епископа браничевског.¹⁵⁷ Остала је у овом манастиру само до 1962. године, када је добила канонски отпуст за Епархију шумадијску.¹⁵⁸

Михаила (Љиљана Радојковић, родом од грабовачких Милића). Монахиња Михаила је рођена 1944. године. Пре искушеништва, од 2011. године била је чест гост Миљковог манастира. После мужевљеве смрти (Драгиша из Свилајнца) и удаје кћери, замонашила се у расу и камилавку на дан Св. Сретења 2017. године од синђела, духовника Нектарија. Има задужење црквењака, односно сређује цркву, гробље и башту.¹⁵⁹

Нина (1935–2014, Марија). Постоје само две белешке о монахињи Нини, из манастира Миљкова, о монашењу и њеној смрти.

*На дан њојаве Часној Крсти у Јерусалиму (20. мај 2012), милошћу Божјом, блајословом Преосвећеној Инајијија, а руком духовника, синђела Нектарија њосћрижена је у схиму — аниелски лик искушеница Марија, као монахиња Нина.*¹⁶⁰

*Наша граја м. Нина ујокојила се за Васкрс, у среду, трећи дан...*¹⁶¹

У овај манастир је дошла из Нереснице, код сестре, монахиње Теодоре. Умрла је тешко болесна од рака. Сахрањена је на монашком гробљу истог манастира (2014).¹⁶²

Олга (Хрецић). Монахиња Олга је рођена у мачванском Прњавору 1911. године. Замонашена је у расу у Миљковом манастиру 9. јуна 1984. године од проте Драгише Стокића, пензионисаног свештеника из Кушиљева. Упокојила се истог дана у истом манастиру и сахрањена је на монашком гробљу.¹⁶³

Параскева (Дарија у раси, Милица Радојковић). Монахиња Параскева је рођена 25. септембра 1932. године у Великој Плани. Завршила је основну школу у родном месту.¹⁶⁴ Замонашена је у малу схиму 3. децембра 1962. године у Миљковом манастиру од игумана Васијана Мишића.¹⁶⁵ Поред служења у матичном манастиру, повремено је била по неколико година

¹⁵⁶ ЛММ, II, 3. и 8.

¹⁵⁷ *Књига монаха и монахиња*, 320.

¹⁵⁸ *Гласник СПЦ*, 4/1963, стр. 141.

¹⁵⁹ Казивање монахиње Михаиле; ЛММ, II, 2017.

¹⁶⁰ ЛММ, II, 2012.

¹⁶¹ Исто, 2014.

¹⁶² Казивање схи-игиманије Анастасије.

¹⁶³ *Књига монаха и монахиња*, 407; *Гласник СПЦ*, 2/1985, стр. 31; Надгробни Олгин споменик.

¹⁶⁴ *Књига монаха и монахиња*, 327.

¹⁶⁵ *Гласник СПЦ*, 4/1963, стр. 141.

на послушању у Покајници, све до 1993. године.¹⁶⁶ Умрла је у Миљковом манастиру и сахрањена на монашком геобљу.¹⁶⁷

Пелагија (Ангелина Скакавац), Сремица, рођена је 7. јануара 1919. године у селу Адашевци, код Шида. Завршила је основну школу у родном селу. Замонашена је у малу схиму 8. априла 1950. године у манастиру Сретење од игумана Васијана Мишића. Потом је боравила у Драчи и Миљковом манастиру.¹⁶⁸ Припадала је првом сестринству мати Доротеје у Миљковом манастиру, од 30. октобра 1952. године.¹⁶⁹ Служила је у истом манастиру све до своје смрти (1997). Сахрањена је на монашком гробљу.¹⁷⁰

Серафима (Наталија Петровић). Монахиња Серафима је рођена 26. априла 1927. године у Крњеву. Завршила је основну школу у родном селу.¹⁷¹ Она је као искушеница замонашена у малу схиму у Миљковом манастиру, на дан храмовне славе 4. децембра 1953. године положивши монашки завет. Добила је монашко име Серафима. Постриг је извршио игуман Васијан Мишић, тадашњи старешина Студенице.¹⁷² Најпре је служила у манастиру њеног пострига, где је 1967. године постављена за намесницу.¹⁷³ Године 1972. добила је канонски отпуст за Епархију тимочку,¹⁷⁴ где је потом постављена за настојатељицу манастира Буково код Неготина.¹⁷⁵

Мати Серафима вратила се у Епархију браничевску 1997. године, пошто се игуманија Матрона Николић, због старости и болести, одрекла старешинства у манастиру Туман. Она је као игуманија постављена за настојатељицу истог. Умрла је у Туману 4. априла 2003. године.¹⁷⁶ Иако није служила у Златенцу, по њеној жељи, она је тамо сахрањена.

Тавита (Весна Поповић, 1962–2010). После јула 2007. године обитељи манастира Миљкова прикључује се искушеница Весна Поповић, која после неког времена одлази на лечење у Београд, где прима монашки постриг под именом Тавита. Умрла је након неколико месеци тешке болести, 31. августа 2010. године.¹⁷⁷ Сахрањена је на монашком гробљу у Миљковом манастиру.

¹⁶⁶ Исто, 5/1994, 78; Ивановић, 2021, стр. 94.

¹⁶⁷ Надгробни споменик монахиње Параскеве.

¹⁶⁸ *Књија монаха и монахиња*, 316.

¹⁶⁹ ЛММ, I, 1952.

¹⁷⁰ Надгробни споменик монахиње Пелагије.

¹⁷¹ *Књија монаха и монахиња*, 319.

¹⁷² ЛММ, I, 1953.

¹⁷³ *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 2.

¹⁷⁴ Исто, 2/1973, стр. 29.

¹⁷⁵ *Књија монаха и монахиња*, 319.

¹⁷⁶ Митошевић, 1985б, стр. 49.

¹⁷⁷ ЛММ, II, 16.

Текла (Станојка Лукић), рођена 6. априла 1950. године у босанском Ко-зјаку, завршила је основну школу у суседном Лопару.¹⁷⁸ Схи-игуман Васи-јан Мишић замонашио је два пута, и то у Миљковом манастиру, прво у расу и камилавку (4. децембар 1967),¹⁷⁹ потом у малу схиму (30. маја 1970).¹⁸⁰ Она је као намесница овог манастира напустила сестринство 1. јуна 1979. године, пошто се претходно лишила монашког чина.¹⁸¹

Теодора (Веселинка Лазаревић, малосхимница), рођена је 22. новембра 1927. године у Нересници. Завршила је основну школу у родном селу. Замонашена је 4. децембра 1948. године у малу схиму од игумана Луке Радионова. Служила је у три манастира: Светом Крсту (у Земуну), Манасији (1953–2009) и Миљковом манастиру од 17. јула 2009. до своје смрти 2022. године.¹⁸² Сахрањена је на монашком гробљу истог манастира.

Теофанија (у малој схими Кирјакија, Милица Митић, великосхим-нија), рођена је 24. октобра 1934. године у Доњој Крушевици, код Тумана. Завршила је тадашњу четвороразредну основну школу. Замонашена је 22. августа 1954. године у малу схиму у Манасији од епископа браничевског Хризостома.¹⁸³ Тамо је служила до 1998. године, тј. до преласка у манастир Прохор Пчињски (Епархија врањска).¹⁸⁴ Потом се вратила у Манасију, на дужност гостопримац. Већ после пет година, 31. августа, премештена је у Миљков манастир.¹⁸⁵

Летописац Миљковог манастира је забележила је неколико реченица о мати Теофанији:

*Монахиње Филошеја и Кирјакија одлазе на њоклоничко њушовање у Свећу земљу, у Јерусалим... Њиховим њоврајком у манастир сѡижу и велике којије икона Боѡородице Јерусалимске и Часни крсѡи.*¹⁸⁶

*На дан Св. аѡсѡола Јакова, милошћу Божјом, блаѡсловом ѡреосвећеноѡ Иѡнаѡија, а руком архимандрѡиѡ Досѡијеја ѡсѡрижена је у велику схи-му монахиња Кирјакија (схи-монахиња Теофанија).*¹⁸⁷

*Схи-монахиња Теофанија уѡкојила се у Госѡоду у својој 86. ѡдини, ѡслу-шавши веома ревнсно и с ѡубављу Госѡоду од своје 17. ѡдине.*¹⁸⁸

¹⁷⁸ *Књѡиѡ монаха и монахиња*, 402.

¹⁷⁹ *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 3.

¹⁸⁰ *Књѡиѡ монаха и монахиња*, 402.

¹⁸¹ *Гласник СПЦ*, 1/1980, стр. 7.

¹⁸² *Књѡиѡ монаха и монахиња*, 137; ЛММ, II, 16.

¹⁸³ *Књѡиѡ монаха и монахиња*, 141. и 314.

¹⁸⁴ *Гласник СПЦ*, 5/1999, стр. 82.

¹⁸⁵ *Књѡиѡ монаха и монахиња*, 141.

¹⁸⁶ ЛММ, II, 2010.

¹⁸⁷ Исто, 2011.

¹⁸⁸ Исто, 2020.

Мати Теофанија упокојила се 2020. године и сахрањена је на монашком гробљу Миљковог манастира.¹⁸⁹

Февронија (у раси Доситеја, Сузана Гавриловић, малосхимница). Мати Февронија је рођена 1. фебруара 1980. године у Неготину. Завршила је осмогодишњу школу у свом селу, Буковчу, Средњу прехрамбену школу у суседном Букову и две године Грађевинског факултета у Нишу. Током студирања стално је ишла у нишку Саборну цркву и манастир Свети Прохор Пчињски на послушање где је заволела монашки живот.¹⁹⁰

Мати Февронија је дошла у Манасију 2003. године, где је боравила као искушеница две године, када је на Теодорову суботу замонашена у расу од владике Игнатија. По његовом благослову, прешла је у Миљков манастир 2009. године. Замонашена је у малу схиму од оца Нектарија, по благослову истог владике и добила монашко име Февронија (2021). Данас је у манастиру намесница, економ, благајник, баштован, пчелар, брине о кравама и води Летопис манастира Миљкова и има дужност опште послушање.¹⁹¹

Филотеја (Нада Добросављевић, малосхимница), рођена 20. септембра 1936. године у Плажану, код Деспотовца. Основну школу је завршила у свом селу. Замонашена је у расу 2005. године у Манасији од епископа браничевског Игнатија (Мидић), потом 2010. у малу схиму у Миљковом манастиру.¹⁹² Служила је у Манасији до премештаја у манастир Миљково (28. новембар 2008). Углавном је обављала дужности намеснице и економа.¹⁹³ Упокојила се 2020. године и сахрањена је на монашком гробљу овог моравско-ресавског манастира.¹⁹⁴

Фотина (Живка Тирнанић, малосхимница). Монахиња Фотина је рођена 1. октобра 1925. године у Крњеву, тадашњем богомољачком селу. Тамо је завршила је основну школу.¹⁹⁵ Дошла је у Миљков манастир приликом оснивања сестринства (1952), заједно са мати Доротејом Бојковић и сестрама Пелагијом Скакавац, Јасном Стефановић и њеном Крњевком Наталијом Петровић (у схими Серафима).¹⁹⁶ Замонашена је у малу схиму на дан храмовне славе (Ваведење Пресвете Богородице), 4 децембра 1953. године, положила монашки завет са монашким именом Фотина.¹⁹⁷

¹⁸⁹ Исто; надгробни споменик мати Теофаније.

¹⁹⁰ Казивање мати Февроније; *Књија монаха и монахиња*, 293.

¹⁹¹ Исто; ЛММ, II, 2021.

¹⁹² *Књија монаха и монахиња*, 313.

¹⁹³ ЛММ, II, 16.

¹⁹⁴ *Књија монаха и монахиња*, 313.

¹⁹⁵ *Књија монаха и монахиња*, 318.

¹⁹⁶ ЛММ, II, 1.

¹⁹⁷ Исто.

После скоро две деценије службе у манастиру Миљкову, сестра Фотина је 1967. године постављена за привремену настојатељицу Тумана.¹⁹⁸ Већ после пет година враћена је за сестру у Миљково.¹⁹⁹ Потом је неко време служила као настојатељица манастира Манастирица (посвећена Св. Тројици; у Епархији тимочкој), код Кладова.²⁰⁰ Поново се вратила у свој манастир Миљково да проведе своје последње године живота. Упокојила се 1990. године и сахрањена је на монашком гробљу.²⁰¹

Фотина (Мила Маринковић, расофорна), рођена је 16. новембра 1952. године у Великом Поповићу (код Деспотовца), од родитеља Станише и Мирославе. Завршила је основну школу и кројачки смер Средње школе у Свилајнцу. Прво је била послушница у Нимнику, годину и по (10. децембар 2006 – средина 2008), затим је наставила службу у искушеништву у Миљковом манастиру, где је замонашена у расу од синђела Нектарија на Ваведење 2011. године. Привеле су је мати Ангелина и Анастасија. Она је и данас у истом манастиру и има послушање у кухињи.²⁰²

Харитина (Вукосава Костић, малосхимница), рођена је 19. децембра 1932. године у Горњој Слатини (Босна).²⁰³ Ступила је у манастир 21. септембра 1953. године као искушеница. Замонашена је после шест година, 18. октобра у Миљковом манастиру, заједно са три искушенице, од епископа браничевског Хризостома, у присуству два игумана, Васијана и Гаврила и мноштва народа у цркви.²⁰⁴ Она је на једногласни предлог сестринства одређена за намесницу 1979. године.²⁰⁵ Остала је у истом манастиру све до своје смрти 2018. године. Сахрањена је на монашком гробљу.²⁰⁶

* * *

Данас, од 2009. године, при сестринству служи духовник, синђел **Нектарије** (Бобан Николић), који је рођен 22. марта 1971. године у Радинцу, код Смедерева. Ступио је у манастир Манасију 1998. године. Пострижен је у расу већ 1. августа 2001. године у скиту Рождество Пресвете Богородице, у Аустралији. Рукоположен је у јеромонаха 31. августа исте године у Аделаиду од епископа Никанора. У чин синђела је произведен 27. фебруара 2005. године у манастиру Свети Сава (аустралијска Камбера) од епископа

¹⁹⁸ *Гласник СПЦ*, 1/1968, стр. 2.

¹⁹⁹ Исто, 1/1968, стр. 2.

²⁰⁰ Исто, 2/1973, стр. 29.

²⁰¹ *Књија монаха и монахиња*, 318; Надгробни споменик на монашком гробљу.

²⁰² Казивање сестре Фотине; *Књија монаха и монахиња*, 283; ЛММ, II, 2011.

²⁰³ *Књија монаха и монахиња*, 321.

²⁰⁴ ЛММ, II, стр. 5. и 8.

²⁰⁵ *Гласник СПЦ*, 1/1980, стр. 7.

²⁰⁶ Надгробни споменик м. Харитине.

Милутина. После монашења био је сабрат у три манастира: Свети Сава, Пресвете Богородице и манастира Миљкова (од 2009).²⁰⁷ О томе је записао и летописац: *Доласком синђела Нектарија (свешћенослужитељ и духовник) и игуманије Анастасије из Аустралије бојослужења су постојала учествовања и духовну животи у манастиру је знатно најпредовао* (од 23. јуна 2009).²⁰⁸ Они су са сестринством знатно учинили на подизању нове цркве. Све ово наведено и добра богослужења привлаче велики број верника и ресавског и других крајева Србије.

* * *

Анализом текста установили смо да су у манастиру током седам деценија служиле 44 монахиње, највише са простора Епархије браничевске (28), затим из осталих крајева Србије (10) и Босне (5). Непознато је порекло, тј. родно место монахиње Тавите. Највише их има из Крњева (4), Великог Орашја (3) и Нереснице (3). Две монахиње су са истог атара, из Гложана. По три монахиње имају монашке чинове игуманија и схи-игуманија. По питању последњег монашког пострига, 13 монахиња су остале у раси, 21 је добила малу схиму, а 5 велику схиму. Већина монахиња (25) је умрла у овом манастиру, а остале су отишле у друге манастире.

Резиме

У време седмодеценијског постојања женског општежителног манастира Миљкова постигнути су значајни резултати, упркос бројним тешкоћама (поплаве и суша). Преображај манастира покренула је игуманија Доротеја (Бојковић) већ у првим годинама њене управе, углавном добром службом у цркви, економијом и сарадњом са мештанима Свилајнца и околних села (Гложане, Бресје, Црквенац и Радошин). Готово све монахиње су својом службом и послушањем допринеле успону ове светиње. Схи-игуманија Анастасија је после повратка из Аустралије са синђелом Нектаријем и сестринством покренула значајне грађевинске радове, међу њима доградњу конака и у новије време изградњу нове цркве, посвећену Св. Јовану Шангајском. Манастир је веома добро посећен, нарочито на Св. Литургији недељом и празницима.

На крају, треба рећи да је у припреми рад о мушком монаштву Миљковог манастира, који спада у ред најзначајнијих српских манастира.

²⁰⁷ *Књига монаха и монахиња*, 329.

²⁰⁸ ЛММ, II, 2009.

Прилог

*Амвросија
(Стефановић)
(1916–1970)*

*Ана (Милошевић)
(1895–1987)*

*Анасїасија
(Косїадиновић)
(1903–1981)*

*Анїелина
(Радисављевић)
(1928–2017)*

*Барвара (Јоксимовић)
(1937–2018)*

*Гаврила
Аранђеловић
(1940–2009)*

Дарија (Радојковић)
(1898–1974)

Дорошеја
(Бојковић)
(1923–2007)

Евдокија (Бојковић)
(1897–1981)

Ирина (Јоксимовић)
(1940–2008)

Исидора (Гајић)
(1927–2007)

Мајрона (Ђурић)
(1944–2012)

Нина
(1935–2014)

Олиа (Хрецић)
(1911–1984)

Параскева
(Радојковић)
(1932–2015)

Пелајија (Скакавац)
(1919–1997)

Тавија (Појовић)
(1962–2010)

Теодора (Лазаревић)
(1927–2022)

Филођеја
(Добросављевић)
(1936–2020)

Харијина (Косић)
(1932–2018)

Манасѿирске Цркве

Релефна мапа ресавског краја

Извори

- Архив Југославије (АЈ), Министарство вера.
Архив Србије (АС), Митрополија београдска (МБ).
Архив Епархије браничевске, *Књиѝа монаха и монахиња*.
Библиотека манастира Миљков, Летопис, кондуита свештенства монашког реда.
Казивања монаха и монахиња.
Манастирске фотографије.
Надгробни споменици у манастирском гробљу.
Шемаѝизми Еѝархије браничевске: 1961, 1966, 1972, 1976, 1986, 1996, 2003, 2019.
Гласник СПЦ, бројеви од 1940. до 2011. године.

Литература

- Думић О., Ђокић Н. (2006). *Просу се бисер крај Мораве или Миљков манасѝир*. Крушевац: Историјски архив Крушевац.
Ивановић, Д. (1988). *Сѝаро Село*. Старо Село: Месна заједница.
Ивановић, Д. (2017). Руски монаси у Епархији браничевској у XX веку. *Саборносѝ*, 11, 143–155.
Ивановић, Д. (2021). Монаштво Покајнице. *Саборносѝ*, 15, 81–102.
Ивановић, Д. (2022). Монаштво моравско-ресавских манастира. *Саборносѝ*, 16, 101–118.
Јовановић, П. (2019). *Дневнички заѝиси и ѝисма*. Миљков манастир.
Манасѝир Миљково (2018). Световаведенски женски општежитељни манастир.
Мијатовић, С. (1930). Ресава. *Насеља и ѝорекло сѝановнишиѝва*. *Срѝски еѝноѝрафски зборник*, 46, 233–234.
Митошевић, Д. (1974). *Миљков манасѝир: на Морави код Лайова*. Смедерево.
Митошевић, Д. (1985а). *Манасѝир Злаѝенац у Ресави*. Смедерево.
Митошевић, Д. (1985б). *Манасѝир Туман*. Смедерево.

Darko Ivanović

National Library "Radoje Domanović", Velika Plana

The monasticism of the Moravian-Resava monasteries, II (Women's communal Miljkovo Monastery and its spiritual fathers)

In addition to extensive archival material in the Archives of Serbia and the Archives of Yugoslavia, information about the past of the Miljkovo Monastery is provided by the Chronicles of the Miljkovo Monastery, conduit lists, the Book of monks and nuns and, of course, the sayings of monks, nuns and their relatives, literature and indispensable periodicals, especially its official news. This paper mainly analyzes the mentioned chronicles, but also the chronicles of parish churches and is supplemented with numerous data from other historical sources. It was written using the chronological-thematic method, i.e. it is divided into two parts, the analysis of the chronicles of the Monastery Miljkovo and the Female common monastery. The chapters of the first part are chronologically arranged, and in the second part the biographies of the nuns, arranged alphabetically by the names of the monks and hieromonk Fr. Nectarios. It should also be mentioned that this is a continuation of the display of the monasticism of the Moravian-Resava monasteries.

Key words: Miljkovo Monastery, Chronicles of Miljkovo Monastery, conduit lists, monasticism, Bukovica, monastery churches, Dobreš Monastery, dormitories, economy, guests.

Датум пријема чланка: 23. 08. 2023.

Датум прихватања чланка за објављивање: 04. 09. 2023.